

MEMO

Aan : De raad
Van : College van burgemeester en wethouders
Onderwerp : Reactie naar aanleiding van VNG ledenbrief
Datum : 2 maart 2021
Documentnr : D21.001361
Zaaknummer : ZK21000277

Inleiding Op 23 november 2020 stuurde de VNG een ledenbrief over het abonnementstarief WMO. De essentie van bijgaande ledenbrief luidt: Nu duidelijk is geworden dat het Rijk niet van plan is gemeenten volledig financieel te compenseren voor de extra kosten als gevolg van het abonnementstarief in de Wmo, heeft de VNG aangekondigd dat zij gemeenten zal adviseren om bepaalde beheersmaatregelen te nemen, bijvoorbeeld financiële draagkracht betrekken in het Wmo-onderzoek of iemand op basis daarvan in aanmerking komt voor een voorziening of het invoeren van een budgetplafond en een wachtlijst voor hulp bij het huishouden. In de ledenbrief worden deze maatregelen nader toegelicht. De kans bestaat dat in gemeenten waar deze maatregelen worden genomen bezwaar- en beroepsprocedures gestart zullen worden.

De VNG wil gemeenten die een proefproces willen voeren, daarbij ondersteunen. In de afgelopen maanden zijn een ambtelijke werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van gemeenten met een groot financieel tekort op de Wmo en de VNG al bezig geweest om maatregelen in kaart te brengen. Met deze werkgroep en met andere gemeenten die bereid zijn een stap verder te zetten en eventueel een proefproces te voeren, wil de VNG de in de ledenbrief genoemde maatregelen verder uitwerken.

De voorgestelde maatregelen van de VNG zijn in de eerste plaats alleen gericht op beheersing van de kosten van de huishoudelijke hulp.

Er doen zich nadelen voor in de budgetten voor 'hulp bij het huishouden' (HBH), begeleiding en Wmo voorzieningen WRV (wonen, rolstoelen en vervoer). Het aantal aanvragen voor Hulp bij het huishouden (HBH) blijft toenemen.

Deze toename kan enerzijds worden toegeschreven aan de vergrijzing en extramuralisering, maar anderzijds is ook de invoering van het abonnementstarief van invloed op de toenemende vraag. Wij hebben binnen onze gemeente dus wel degelijk een budgettair vraagstuk op de Wmo/HBH en dat is vormt ook meteen het grootste en enige argument om op het verzoek van de VNG in te gaan. Mogelijke voorgestelde maatregelen VNG Om een zorgvuldige afweging te kunnen maken inzake het

verzoek van de VNG volgt hieronder een uiteenzetting van de voorgestelde maatregelen van de VNG met daarbij de voor- en nadelen van de genoemde maatregelen.

1. Financiële draagkracht betrekken in het onderzoek: De VNG geeft aan dat wij de toenemende vraag naar HBH, sinds het abonnementstarief is ingevoerd, mogelijk zouden kunnen ondervangen door de financiële draagkracht van cliënten te betrekken in het onderzoek. Echter wij kunnen een aanvraag HBH niet afwijzen omdat iemand zelf over voldoende financiële draagkracht beschikt. De Centrale Raad van Beroep heeft al in 2016 aangegeven dat huishoudelijke hulp onder de Wmo valt en niet vanuit de bijzondere bijstand mag worden verstrekt. De invoering van het abonnementstarief was juist bedoeld om het voor burgers met een gemiddeld inkomen makkelijker te maken om Wmo-hulp te krijgen. Het effect is echter wel dat ook de huishoudens met een meer dan gemiddeld inkomen niet meer dan het abonnementstarief betalen als zij gebruik maken van HBH. De expertise voor inkomensberekeningen ontbreekt bij onze medewerkers. (dit wordt door het CAK gedaan).

2. Invoeren van een budgetplafond en een wachtlijst: De toename in het gebruik van HBH en de bijbehorende uitgaven zouden we volgens de VNG kunnen tegengaan door middel van het instellen van een budgetplafond. Hiermee bepaalt de gemeente per jaar hoeveel budget zij beschikbaar stelt voor bijvoorbeeld de huishoudelijke hulp. Binnen het budgetplafond zou ruimte moeten blijven voor burgers die de HBH niet zelf kunnen regelen en betalen. De gemeente zou het beleid zo kunnen aanpassen dat personen, van wie uit het onderzoek blijkt dat zij het zelf kunnen regelen en betalen, een afwijzende beschikking krijgen, of een beschikking met een aantekening dat zij op een wachtlijst worden geplaatst. De wet biedt ons echter niet de mogelijkheid om onderscheid te maken op basis inkomen. De CRvB heeft in 2019 nog eens bevestigd dat de Wmo 2015 geen ruimte biedt om naast de mogelijkheid om een bijdrage op te leggen als bedoeld in artikel 2.1.4 van de Wmo 2015, een extra vermogens- en inkomensvoorwaarde te stellen voor het kunnen verstrekken van een maatwerkvoorziening.

3. Voorzienbaarheid: Gemeenten hebben bij de VNG aangegeven dat het regelmatig voorkomt dat een burger de particuliere hulp HBH bewust opzegt omdat HBH onder de Wmo goedkoper is. Deze burgers hebben zichzelf dus bewust in een 'niet zelfredzame' situatie gebracht. Dit biedt voor de VNG en mogelijkheid om de aanvraag voor HBH af te wijzen, aangezien zij een parallel zien met het verhuizen van een geschikte naar een niet geschikte woning. De rechter heeft in sommige situaties een afwijzing van de voorziening door de gemeente geaccepteerd.

4. Eigen kracht bevorderen: Het inrichten van een algemene voorziening om de eigen kracht van de cliënt te stimuleren. In plaats van een maatwerkvoorziening, krijgt de cliënt een aanbod waarmee hij de hulp van een deskundige kan invoeren. Deze deskundige komt bij de cliënt thuis en bespreekt met hem welke algemeen verkrijgbare hulpmiddelen er zijn waarmee mensen met een beperking hun huishouden(grotendeels) zelf kunnen blijven doen. Met deze algemene voorziening kan de maatwerkvoorziening in sommige gevallen worden afgewezen, dan wel uitgesteld of kan een maatwerkvoorziening met een lager aantal uren worden verstrekt. Echter het laten bezoeken van cliënten door een deskundige en het ontwikkelen van algemene voorzieningen kost de gemeente enerzijds ook budget en anderzijds ontslaat dit gemeenten niet van de wettelijke verplichting om in

sommige gevallen alsnog een maatwerkvoorziening te verstrekken. Uit jurisprudentie is gebleken dat in veel gevallen een algemene voorziening voor HBH niet voldoende voorliggend is om een maatwerkvoorziening niet af te hoeven geven.

Naast de kanttekeningen die al hierboven bij de vier voorgestelde maatregelen van de VNG zijn gezet is het uitgangspunt van de Wmo 2015 dat maatschappelijke ondersteuning beschikbaar is voor degenen die daarop zijn aangewezen, ongeacht de hoogte van het inkomen of vermogen. De regering kiest niet voor het hanteren van een inkomens- dan wel vermogenstoets die bepaalt of iemand in aanmerking komt voor ondersteuning uit hoofde van de Wmo 2015; lokale inkomenspolitiek is dus niet toegestaan. Inkomensbeleid blijft de verantwoordelijkheid van het Rijk en de regering is (vooralsnog) niet voornemens de systematiek van de eigen bijdrageregeling te wijzigen. Dit betekent dat bij het toekennen van een maatwerkvoorziening uitsluitend een eigen bijdrage van € 19,- per maand gerekend mag worden, zoals dat in de artikelen 2.3.4 en 2.3.4a van de wet is vastgelegd.

Recent heeft minister De Jonge een brief gestuurd aan de Kamer. In de brief wordt ook genoemd dat er verschil van mening is met de VNG over het abonnementstarief; desalniettemin gaat de minister niet over tot aanpassingen; dat is aan het nieuwe kabinet. Hij gaat het de komende tijd wel verder (laten) onderzoeken. Overigens kost het voeren van procedures veel geld. Gezien het standpunt van het kabinet is het onwaarschijnlijk dat de rechter hier anders over zal denken. Daarnaast is de gemeente ook schadeplichtig. De hiermee gepaarde bedragen kunnen hoog zijn. Het leed (en de financiële gevolgen) zijn dan niet te overzien. Tevens kan de gemeente ook nog imagoschade leiden.

Conclusie er zijn veel argumenten om niet op het verzoek van de VNG in te gaan. De wetgever laat dit niet toe, voor de rechter bestaat geen ruimte om anders te oordelen. De voorgestelde maatregelen van de VNG hebben alle impact op de zorg aan onze inwoners, dat is wat ons betreft niet de manier om richting het Rijk duidelijk te maken dat de Wmo-budgetten ontoereikend zijn. Vooral omdat de gemeente dan ten koste van inwoners, ook al kunnen die zelf hulp betalen, een slechte maatregel van de Rijksoverheid herstelt. De voorkeur gaat daarom uit naar op andere manieren duidelijk te maken dat de budgetten die wij van het rijk ontvangen ontoereikend zijn.

Burgemeester en wethouders van Koggenland,

De gemeentesecretaris,

de burgemeester,

E.A. van Watteringen

M. Bonsen-Lemmers